

ES Tiesa par priekšnodokļa atskaitīšanu reversā PVN nepiemērošanas gadījumā (1/20/19)

Šā gada 11. aprīlī Eiropas Savienības Tiesa (EST) pieņema spriedumu lietā C-691/17 (*PORR Epitesi Kft*). EST vērtēja, vai Ungārijas nodokļu administrācija nav rīkojusies pretrunā PVN direktīvai¹ un PVN principiem, liezdot pakalpojuma saņēmējam atskaitīt priekšnodokli, pamatojoties uz rēķinu, kas izrakstīts vispārīgajā PVN piemērošanas kārtībā, ja darījumam bija jāpiemēro iekšzemes PVN apgrieztās maksāšanas kārtība. Šajā rakstā – par EST viedokli.

Lietā uzņēmums *PORR Epitesi Kft* šosejas būvniecības laikā no vairākiem pakalpojumu sniedzējiem bija pieņemis nodokļa rēķinus par saņemtajiem pakalpojumiem, kam atbilstoši Ungārijas regulējumam piemērojama PVN apgrieztās maksāšanas kārtība, bet kas izrakstīti vispārīgajā kārtībā. Uzņēmums bija samaksājis PVN pakalpojumu sniedzējiem un deklarējis to kā priekšnodokli. Uzņēmumam bija radusies PVN pārmaksa, ko tas lūdzis nodokļu administrācijai atmaksāt. Taču administrācija atteica, norādot uz nepieciešamību labot izrakstītos rēķinus nepareizas PVN piemērošanas kārtības dēļ. Šajā lietā nebija aizdomu par krāpšanu, jo pakalpojumu sniedzēji, kas bija izrakstījuši rēķinus, bija samaksājuši PVN budžetā.

Izskatot lietu, EST uzsvēra, ka, kaut arī tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu ir neatņemama PVN sistēmas sastāvdaļa, kas principā nav ierobežojama, šajā situācijā nodokļa rēķini neatbilda formālajām dalībvalsts prasībām, turklāt uzņēmums nebija samaksājis nodokļu administrācijai, bet gan nepamatoti samaksājis pakalpojumu sniedzējiem. EST atzina, ka uzņēmums nav tiesīgs atskaitīt šo PVN un tādējādi Ungārijas nodokļu administrācijas prakse atbilst PVN direktīvai un PVN principiem.

Turklāt EST norāda, ka nodokļu administrācijai, pirms tā atsaka tiesības atskaitīt priekšnodokli, ko PVN maksātājs kļūdas pēc samaksājis, nav nedz jānoskaidro, vai pakalpojumu sniedzēji var šos rēķinus labot un atmaksāt PVN maksātājam tajos norādīto nodokli, nedz arī tai jāuzdod veikt šādus labojumus. EST ieskatā jautājums par kļūdaini samaksātā PVN atmaksāšanu starp diviem darījuma partneriem risināms civiltiesiskā celā (vēršoties pret pakalpojumu sniedzēju ar civilprasību par nepamatoti samaksāto summu atmaksāšanu). Pakalpojumu sniedzējam savukārt jauts pieprasīt nodokļu administrācijai atmaksāt PVN, ko tas nepamatoti iemaksājis budžetā.

Kā norādījusi EST, būtiski ir tas, ka tad, ja PVN budžetā iemaksājis pakalpojumu sniedzējs, kam PVN atmaksāšana pakalpojumu saņēmējam izrādās neiespējama vai pārmērīgi grūta, īpaši tad, ja šis pakalpojumu sniedzējs ir maksātnespējīgs, tad pakalpojumu saņēmējam jābūt iespējai vērst savu atmaksāšanas prasījumu tieši pret nodokļu administrāciju. EST norāda, ka dalībvalstīm jāparedz līdzekļi un procesuālie noteikumi, kas šādā gadījumā jautu pakalpojumu saņēmējam atgūt nodokli, kas kļūdaini norādīts nodokļa rēķinā.

Nemot vērā EST secinājumus, aicinām pakalpojumu (preču) saņēmējus rūpīgi izvērtēt, vai tie nav iesaistījušies darījumos, kam piemērojama iekšzemes PVN apgrieztās maksāšanas kārtība, un pievērst īpašu uzmanību pakalpojumu sniedzēja (preču piegādātāja) izrakstītajiem rēķiniem, lai savlaicīgi labotu potenciālās kļūdas. Pretējā gadījumā priekšnodokļa atskaitīšana par saņemtajiem pakalpojumiem (precēm) varētu būt apgrūtināta.

Risku Latvijas PVN maksātājiem rada divi aspekti. Pirmkārt, PVN apgrieztās maksāšanas kārtības regulējums un VID skaidrojumi nav pietiekami skaidri, tādēļ preču piegādātāju un pircēju, kā arī pakalpojumu sniedzēju un saņēmēju starpā bieži rodas strīdi par atbilstoša PVN režīma piemērošanu. Otrkārt, Latvijas tiesiskajā regulējumā nav paredzēti līdzekļi un procesuālie noteikumi, kas ļautu līdzīgu strīdu gadījumā pircējam vai pakalpojumu saņēmējam atgūt nodokli, kas kļūdaini norādīts nodokļa rēķinā.

¹ Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu